

Pestprotocol School B voor Daltononderwijs

Steenwijk, september 2019,

Dit protocol is onderdeel van het sociale veiligheidsplan en is tot stand gekomen in samenwerking met het team, leerlingen en de MR.

Met dit stuk hopen wij als school het pesten tot een minimum te kunnen beperken en het probleem pesten bespreekbaar te maken en te houden.

Dit pestprotocol heeft als doel:

-Inzichtelijk maken wat de aanpak- en het beleid is van School B t.a.v. van het bieden van sociale veiligheid. Hoe signaleert School B pestgedrag en wat is de aanpak? Het is van belang dat leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders (5-sporenaanpak) samenwerken om tot een duidelijk en voorspelbaar beleid te komen, zodat helderheid ontstaat voor alle partijen. De veiligheidsbeleving van de leerlingen zal hierdoor dan ook toenemen.

-Het scheppen van duidelijkheid. Door regels en afspraken zichtbaar in de school te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

-Scholen behoren voor iedere persoon een veilige plek te zijn. Pesten bedreigt dit uitgangspunt. De voorkeur gaat uit naar een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren van de groep de hoogste prioriteit krijgt. Binnen een positieve groepsaanpak wordt gestreefd naar een leer-en leefomgeving waar diversiteit, empathie, warmte en respect belangrijke uitgangspunten zijn. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid, om met plezier naar school te gaan!

Leerkrachten, leerlingen, ouders en de MR-oudergeleding onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

Voorwaarden voor een geslaagde aanpak

'Pesten moeten als probleem worden gezien door alle betrokken partijen', d.w.z. leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorger(s), hierna genoemd: ouders.

Preventie

Wij zetten als school vooral in op **preventie** van pestgedrag. Dit doen wij door ieder schooljaar te starten met De Gouden Weken, de Vredesweek, het gebruik van de sociaal emotionele lesmethode Leefstijl en door **samen met de leerlingen** groepsafspraken te maken. Uit onderzoek blijkt, dat je van het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep moet uitgaan om pesten een halt toe te roepen.

Door ieder schooljaar te starten met '**De Gouden Weken**' en pestgedrag bespreekbaar te maken doet School B er alles aan om pesten te voorkomen. Ieder jaar starten wij als school met de Gouden Weken. Dit houdt in, dat alle leerkrachten in het begin van het schooljaar gerichte werkvormen inzetten om de groepsvorming positief te beïnvloeden. Een goed begin is het halve werk! De Gouden Weken worden ingezet om *het goud* dat je in handen hebt, *de interactie tussen de leerkracht en de groep*, te smeden en te kneden zodat er een fijne sfeer in de groep heerst; een heel schooljaar lang.

-de Gouden Weken; positieve groepsvorming

Een groep, zoals een klas, vormt zich volgens een bepaald aantal fasen. Uit onderzoek is gebleken dat gedurende ongeveer 6 weken een klas de 4 fasen (Bakker- De Jong en Mijland) in de groepsvorming doorloopt:

– *Forming (oriënteren):*

'De kat uit de boom kijk fase'. Groepsleden onderzoeken, maken een inschatting van anderen en van zichzelf.

– *Storming (presenteren):*

Beweging in de rangorde. Wie is een leider, wie hoort bij welke groep, etc?

– *Norming (normeren):*

Groepsnormen worden duidelijker.

– *Performing (presteren):*

Er is voor bepaalde omgangsvormen gekozen. Er is een gezamenlijk doel geformuleerd. Leaders zijn duidelijk.

– *Reforming (evalueren):*

Deze fase doorloopt niet elke groep en niet iedere groep doet er niet even lang over. Een duidelijk voorbeeld is eind groep 8. Er wordt een periode afgesloten, waarbij het afscheid in de nabije toekomst weer een andere dynamiek in een groep geeft.

Een leraar heeft tijdens deze eerste periode de mogelijkheid om van de groep leerlingen een positieve groep te maken (*Grip op de groep, Rene van Engelen*). Hierna zijn de rollen, normen en waarden grotendeels bepaald voor de rest van het jaar. In deze 6 weken is de invloed van de leraar van groot belang.

-de Vredesweek

Naast de Gouden weken doen wij elk jaar mee met de Vredesweek. Het lespakket van oa. Het IKV ondersteunt de leerkrachten om de houding en vaardigheden van kinderen in het basisonderwijs te bevorderen op het gebied van vrede, tolerantie en respect. Het stimuleert de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen en is ook speciaal geschikt om de sociale cohesie in de klas/school te stimuleren. Gekozen is voor een positieve benadering: vrede, tolerantie en respect is mensenwerk. Vrede kun je leren door het positieve in jezelf en anderen te zien en te versterken.

In deze week is ook de (anti-)pestdag. In alle groepen wordt er gesproken en gewerkt met het thema en wordt er iets gemaakt wat mee naar huis gaat. Aan het begin en eind van de week zingen we gezamenlijk een lied in de hal.

-klassenvergadering

in de bovenbouwgroepen worden klassenvergaderingen gehouden, waarbij pestgedrag aan de orde kan komen. Leerlingen worden (onder begeleiding van de leerkracht) **medeverantwoordelijk** gemaakt.

-coöperatieve werkvormen

Wij maken veelvuldig gebruik van **coöperatieve werkvormen** tijdens de lessen, waarbij de leerlingen in gesprek komen met elkaar en veel samenwerken. Hierdoor wordt het empathisch inlevingsvermogen vergroot en het verschil tussen individuen herkent en meer gewaardeerd wordt.

-maatjes

Vanaf groep 1 werken wij met maatjes. Kinderen worden voor een bepaalde tijd gekoppeld aan een ander kind, aan wie hij/zij hulp kan vragen. Hierdoor leren de leerlingen elkaar beter en/of op een andere manier kennen.

-modelen

Het geven van het goede **voorbeeld** (modelen) van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken. Leerkrachten en ouders horen duidelijk en consequent stelling te nemen tegen agressief gedrag.

Als pesten toch optreedt, moeten ik (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

Het probleem pesten

-De piek van het pesten ligt tussen de 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen komt pesten voor.

-Een pestproject alleen, is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat hier een preventieve werking vanuit gaat. Dit gebeurt tijdens de lessen leefstijl, klassenvergaderingen en de dagelijkse evaluaties.

Wat is pesten? En wat is het verschil met plagen?

Om pestgedrag succesvol aan te kunnen pakken, moet eerst duidelijk zijn, waar we het over hebben.

Pesten betekent: *het systematisch misbruiken van je persoonlijke macht en/of kracht om anderen die zich niet of moeilijk kunnen verweren pijn te doen, te intimideren of bang te maken met de bedoeling er zelf beter van te worden.* Pesten kan variëren van

steeds terugkerende kleine pesterijen tot echte bedreigingen en lichamelijk geweld. We doen allemaal wel eens iets (al dan niet bewust) wat een ander niet bevalt. Echter, wanneer de ander aangeeft dat dit moet stoppen en je gaat toch door, dan spreken we van pesten.

Kenmerken van pesten:

- isoleren
- beledigen
- opwachten
- slaan of schoppen
- bezittingen afpakken, beschadigen
- ...

Wanneer kinderen grapjes met elkaar uithalen die bedoeld zijn om plezier te maken en dus niet om te kwetsen, spreken we van plagen.

Kenmerken van plagen:

- bij plagen is niemand de baas
- plagen gebeurt onder vriendjes die elkaar niet echt pijn willen doen
- ieder om de beurt plaagt de ander wel eens
- niemand voelt zich bang of verdrietig
- wanneer iemand het plagen niet meer leuk vindt, kan die gewoon vragen om te stoppen.

Plagen en pesten liggen soms dicht bij elkaar!

Sommige kinderen *voelen* zich gepest, terwijl er dan sprake is van plagen (slachtofferrol). Heeft het kind hier veel last van, dan kan het advies voor deze kinderen zijn om een sociale vaardigheidstraining/weerbaarheidstraining te volgen, om een gezond zelfvertrouwen op te bouwen.

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroepen brengen we kinderen al bij dat als je gepest wordt of als je ruzie hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je de leerkracht om hulp vragen. Dit wordt niet gezien als klikken!

Een andere stelregel is, dat een medeleerling ook *verantwoordelijkheid* heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers mede verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Verder is de rol van de *ouders* van groot belang. Bij problemen rondom pestgedrag zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid moeten nemen en indien nodig de ouders informeren. Het is niet de bedoeling, dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen, maar constructief bijdragen aan een oplossing. Dit houdt in dat ouders signaleren en suggesties aandragen om zo het proces te ondersteunen. Een goede samenwerking en open communicatie is hierbij essentieel en een positief signaal richting gepeste, maar ook richting de pester zelf.

Aanpak van de ruzies en pestgedrag in vier stappen:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij/wij:

Stap 1:

Er eerst zelf/samen uit te komen.

Stap 2:

Wanneer een leerling het niet zelf kan oplossen, heeft de leerling het recht/plicht om het bij de leerkracht te melden, voor te leggen.

Stap 3:

De leerkracht brengt beide partijen bij elkaar voor een ophelderend gesprek. De leerkracht probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van de pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie consequenties). In de klas maakt de leerkracht het probleem bespreekbaar en maakt zo de klas medeverantwoordelijk voor het pestgedrag. Er wordt terugverwezen naar de gemaakte klassenregels.

Stap 4:

Bij herhaaldelijk ruzie / pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling in keurt het pestgedrag nadrukkelijk af! De leerkracht houdt een individueel gesprek met de leerling, die pest / ruzie maakt. Indien noodzakelijk, treedt het time-out protocol in werking (zie blz. 8).

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders of externe deskundigen.

Consequenties wanneer stap 1 t/m 4 niet het gewenste effect oplevert

Fase 1:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd, om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd op de L-schijf en de school heeft al het mogelijke gedaan (bij l.B'er, directie en gedragspecialist geweest) om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 2:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk. Het kind kan (tijdelijk) in een andere groep geplaatst worden. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 3:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is vaak juist een reactie die de pester probeert uit te lokken. De leerling laten zien, dat je op een andere manier kunt reageren. Zoeken en oefenen van een andere reactie. Bijvoorbeeld: je niet afzonderen
- De gepeste laten inzien waarom een kind pest
- Nagaan en bespreken welke oplossing de leerling zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken; zelfvertrouwen vergroten
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt
- In gesprek met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het kind niet 'over'beschermen. Uitgaan van de kracht van de leerling zelf om het op te kunnen lossen.

Adviezen aan deze ouders:

- wees alert op veranderingen in gedrag van uw kind
- neem de opmerkingen uw kind serieus
- houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek
- als het pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de betreffende ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken
- pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- benader uw kind positief en vergroot diens zelfvertrouwen d.m.v. complimenten
- stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Begeleiding van de pester

- In gesprek; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (bv. de baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, onzekerheid, angst om zelf gepest te worden)
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is op de gepeste
- Excuses laten aanbieden
- De kinderen elkaar beter laten kennen; leuke kanten van elkaar laten ontdekken d.m.v. samenwerkingsopdrachten
- Afspraak herhalen: pesten doen wij niet op School B! Wij houden ons aan deze regel. Staffen als het kind wel pest, belonen als het kind zich aan de regels houdt
- Kind leren om anders om te gaan met boos gedrag. Leren beheersen: "stop-denk-doe"

- Ouders betrekken. Achterhalen wat de oorzaak kan zijn van het pestgedrag.
- Alternatieven bieden om vaardigheden aan te leren: kindercoaching, sportschool, SOVA training. Inschakelen van Jeugdzorg, huisarts, GGD

Adviezen aan deze ouders:

- neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een positieve manier met andere kinderen om te gaan
- corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag; geef zelf het goede voorbeeld
- leer uw kind voor anderen op te komen
- leer uw kind voor zichzelf op te komen
- wanneer er op school iets is gebeurd en het is naar tevredenheid opgelost, kom er dan niet op terug. Opgelost is opgelost!
- denk er over na wat u zoal aan tafel bespreekt (verbaal en non-verbaal) en bedenkt u zich dat kinderen veel horen en opslaan..

Time-out protocol

Wanneer kinderen structureel pestgedrag blijven vertonen en er na gesprekken geen verbetering in gedrag is opgetreden, treedt het **time-outprotocol** in werking. Ouders zijn geïnformeerd over het protocol middels de informatieavond die in het begin van het schooljaar is en het staat in het informatieboekje, die alle ouders ontvangen.

Het is een ordemaatregel om ervoor te zorgen dat het onderwijsleerproces optimaal doorgang kan vinden.

- Het gaat om gedrag dat wij van ieder kind mogen verwachten
  - Luisteren naar een volwassene (lkr, ouder)
  - Niet door anderen heen praten
- 4 minuten buiten de klas
- Registratie van aantal time outs per leerling
- Bij 3x time-out willen wij een gesprek met de ouders
  - Acties voor verbetering van gedrag door ouders en school
- Bij geen verbetering van gedrag wordt een kind een dag/dagdeel in een andere groep geplaatst met eigen werk
  - Ouders worden hierover telefonisch ingelicht door de directie
- Bij het herhaaldelijk niet houden aan regels en afspraken wordt het kind voor langere tijd in andere groep geplaatst.
  - Ouders worden hierover in een gesprek ingelicht
- Mocht dit geen resultaat opleveren dan treedt het protocol Schorsing en verwijdering in werking (zie de site van Op Kop)

Ondertekening voor akkoord:

Namens het team/directie

naam:

handtekening:

Namens de MR

naam:

handtekening:

Namens de ouders

naam:

handtekening:

namens de leerlingen

naam:

handtekening:

Ideeën om te overdenken:

- standaard afnemen van een sociogram (2x) om meer inzicht te krijgen in de onderlinge verhoudingen
- het opleiden van mediators binnen de school
- onderwijsinhoudelijke veranderingen aanbrengen, zodat meer tegemoet gekomen wordt aan de onderwijsbehoefte van de leerlingen, waardoor sociaal welbevinden groter zal worden en probleemgedrag zal afnemen.